

การแก้ไขปัญหาการจัดการน้ำในอนาคต

มุมมองของหน่วยงานรัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการ

กรมชลประทาน รื้อฟื้นแผนการแก้ไข ภัยแล้ง - น้ำท่วม¹

จากเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ทั้งในพื้นที่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนใน อย่าง จ.นครราชสีมา และในพื้นที่ลุ่มน้ำสายหลักทั้ง เจ้าพระยา ป่าสัก ยม ชี มูล ทำให้นายรอยล จิตรดอน ผู้อำนวยการ สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร และ กรมชลประทาน ออกมาเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา โดยเขาได้ชี้ถึงสาเหตุสำคัญมาจากปริมาณฝนที่มีมากเกินไปผิดปกติ จากผลของลานินญา บวกกับการจัดการน้ำมีปัญหา เขาได้เปิดเผยแผนป้องกันน้ำท่วม-ภัยแล้งระยะยาว ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา 5 แนวทางคือ 1.ขุดคลองแม่นี้ชันนาท-ป่าสัก โดยขุดขยายเพิ่มศักยภาพการระบายน้ำ 2.ทำแก้มลิงในพื้นที่ฝั่งตะวันออก ซึ่งในพื้นที่ดินเปรี้ยวทุ่งรังสิตประมาณ 1.5 แสนไร่ หรือจะเชิงเทราในพื้นที่ ส.ป.ก. 4 หมื่นไร่ มีความเหมาะสมที่จะทำได้ 3.เพิ่มอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กเหนือเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ประมาณ 10 อ่าง เพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำให้เขื่อนและบีตัวช่วยสนับสนุนน้ำในภาวะแห้งแล้ง เนื่องจากพบว่า ปีนี้อมีปริมาณน้ำที่ไหลลงอ่างเก็บน้ำป่าสักชลสิทธิ์เกิน 2,000 ล้าน ลบ.ม. เป็น 2 เท่าของความจุอ่าง หากมีน้ำส่วนนี้เพิ่มจะทำให้การบริหารน้ำในพื้นที่ดังกล่าวความยืดหยุ่นมากขึ้น 4.ทำโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโสมง จะช่วยดูแลพื้นที่ปราจีนบุรี 5.ขุดคลองเชื่อมคลองระพีพัฒน์ไปแม่น้ำบางปะกง เนื่องจากพื้นที่บางปะกงสูงกว่า 1 เมตร ทำให้การระบายน้ำยังมีปัญหา หากมีโครงการนี้จะทำให้การระบายออกสู่คลองบางปะกงเร็วขึ้น และ6.ทำโครงการขุดคลองลัดในแม่น้ำที่จีน เพื่อลดระยะเวลาเดินทางของน้ำไปออกทะเลที่มหาชัยเร็วขึ้น

ด้านนายวีระ วงศ์แสงนาค รองอธิบดีกรมชลประทาน กล่าวว่า ควรมีการรื้อฟื้นแนวทางแก้ไขปัญหาน้ำท่วมภัยและปัญหาภัยแล้งในระยะยาวเพื่อป้องกันน้ำท่วมในลุ่มเจ้าพระยา ที่กรมชลประทานได้เคยศึกษาโครงการไว้และได้มีการเสนอต่อรัฐบาลเมื่อปี 2549 สมัย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีขึ้นมาอีกครั้ง 3 แนวทาง คือ 1.ขุดคลองชันนาท-ป่าสัก เป็นคลองคู่ขนานอีก 1 เส้น เพื่อรับน้ำจากภาคเหนือที่บริเวณเหนือเขื่อนเจ้าพระยาลงมายังคลองระพีพัฒน์ที่ต้องขุดขยายคลองเพิ่ม ต่อเนื่องมายังคลอง

¹ เปิดแผนบูรณาการน้ำป้องกันภัย-สกัดแล้งรอแค่รัฐลงมือ โพสต์ทูเดย์ 28-10-53

ชายทะเล บริเวณบางพลี บางนา จะลดผลกระทบในฝั่งเจ้าพระยาตะวันออก ทำให้คลองชยันนาท-ป่าสัก
 แห่งใหม่ เป็นคลองคู่ขนานเหมือนกับเจ้าพระยา 2 ส่งผลต่อการระบายน้ำจากเหนือเขื่อนเจ้าพระยาจะคล่อง
 และเร็วขึ้น เป็นการลดปริมาณน้ำที่จะไหลมารวมกันลงสู่ กทม. และทำได้ทันทีหากรัฐบาลไฟเขียวเพราะ
 ที่ดินของกรมชลประทานอยู่แล้วไม่ต้องเวนคืนที่ดินประชาชนเพิ่ม 2.ทำแก้มลิงตะวันออก เป็นพื้นที่ดักน้ำ
 ที่จะมาจาก อ.ท่าตะโก ตาคลี ตากฟ้า เพื่อลดปริมาณน้ำลงมาสวมทบเหนือเขื่อนเจ้าพระยา แต่ต้องเป็นแก้ม
 ลิงที่มีความสามารถเก็บน้ำได้มากกว่า 30-50 ล้าน ลบ.ม. เหมือนทุ่งทะเลหลวง และ 3.โครงการเขื่อนแม่
 วังก์ จ.นครสวรรค์ จะเก็บน้ำได้ประมาณพันล้าน ลบ.ม. ขณะนี้ผลการศึกษาเสร็จแล้ว รอแต่รัฐบาลว่าจะ
 เดินหน้าหรือไม่ ยังกล่าวอีกว่าหากดำเนินการทั้ง 3 ข้อแล้ว ไม่ต้องขุดหรือขยายแม่น้ำท่าจีน และพี
 โครงการขุดแม่น้ำเจ้าพระยาสองที่ใ้จากเคยเสนอไว้ต้องใช้งบประมาณเป็นแสนล้านบาทได้เลย เพราะทำ
 ไม่ได้ จะมีปัญหาที่ประชาชนจำนวนมาก

รองอธิบดีกรมชลประทาน ยังเสนอแนวทางป้องกันพื้นที่ลุ่มแม่น้ำมูล ไว้ 2 แนวทางคือ 1.ควรถุด
 เส้นทางระบายน้ำหรือฟลัดเวย์ เป็นคลองเฉียงเมือง กรณีที่มีแม่น้ำผ่านเมือง ฉะนั้นใน จ.นครราชสีมา
 จะต้องขุด 2 คลอง เพื่อรับน้ำลงสู่แม่น้ำให้เร็วที่สุด คลองแรก เป็นคลองเฉียงเมืองโคราช และคลองที่สอง
 คือ เลียงเมืองพิมาย ระบายลงสู่แม่น้ำมูล ที่ อ.เฉลิมพระเกียรติ จุดนี้จะต้องมีแก้มลิงอีก 1 จุด หนองน้ำก่อ
 ลงแม่น้ำมูล ทำ ฟลัดเวย์จากแม่น้ำมูลที่ อ.วารินชำราบ จ.อุบล ราชธานี ช่วยระบายน้ำลงสู่แม่น้ำโขงให้เร
 ็ขึ้น มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีได้ศึกษาไว้แล้ว และ 2. การเพิ่มศักยภาพการระบายน้ำในแม่น้ำชี-แม่น้ำล
 ชีรอง ที่จะไหลลงแม่น้ำมูล ที่ อ.มหาชนะชัย จ.ยโสธร โดยขยายลำน้ำให้สามารถรับน้ำได้มากขึ้น เพื่อ
 ผลกระทบ จ.ขอนแก่น ร้อยเอ็ด มหาสารคาม และพื้นที่ใกล้เคียง

เขายังกล่าวว่า ที่ผ่านมามีโครงการจะก่อสร้างเขื่อนประมาณ 3 เขื่อน
 ประกอบด้วย เขื่อนลำชีบน เขื่อนโป่งขุนเพชร เขื่อนยางนาดี แต่ทั้งหมดยังไม่ได้รับการอนุมัติ และทั้งทำย
 ว่าเป็นการรับมือและแก้ปัญหาในในประเทศไทย มีการศึกษาไว้หมดแล้ว ขาดแต่การสานต่อ พอปัญหาผ่านไ
 คนก็ลืม เหมือนเขื่อนแก่งเสือเต้น พอน้ำท่วมคนก็มักจะเอาเขื่อนแก่งเสือเต้น หลังน้ำลดรัฐบาลต้องเส
 เงินช่วยเหลือ พอน้ำแล้งก็ไม่มีน้ำใช้

แนวทางของกรมชลประทานที่เสนอมานี้ยังเป็นคำถามว่าแก้มลิงและน้ำท่วมได้จริง?

ความไม่พอใจของชาวภาคกลางในการจัดการปัญหาน้ำในอดีต-ปัจจุบัน

นายวิเชียร พวงลำเจียก² ประธานกลุ่มเกษตรกร จ.พระนครศรีอยุธยา กล่าวโทษ สส. ของจังหวัด ตนว่าไม่นำปัญหาความเดือดร้อนของพื้นที่ตั้งคำถามเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาในเชิงภาพรวม โดยชี้ถึงความไม่เป็นธรรมของกรมชลประทานในการจัดการน้ำทั้งในช่วงฤดูน้ำแล้งและหน้าน้ำท่วม รวบรวมว่าชาวจังหวัดนี้เป็นพลเมืองชั้นสอง เพราะมีการปล่อยน้ำท้ายเขื่อนเจ้าพระยา ลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งสองฝั่งแลฝ้นน้ำเข้าทุ่งนา ในขณะที่ประตูน้ำฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกตรงเหนือเขื่อนเจ้าพระยา เช่น ประตูนมโนรมย์ ไป จ.ลพบุรี , ประตูน้ำปากคลองมะขามเฒ่า ไป อ.คูทอง จ.สุพรรณ มีการปิดประตู , ส่วนประตูน้ำพลเทพ ไปแม่น้ำสุพรรณบุรี ปล่อยเข้าเพียง 10 ลบ.ม./วินาที เท่านั้น จึงอยากถามว่าเป็นการเห็นแก่ตัวหรือไม่ ที่ผลลัคน้ำทั้งหมดลงท้ายเขื่อนทั้งที่มีช่องทางลัดเลียงน้ำลงอ่าวไทยช่องทางอื่นที่เป็นกช่วยเหลือแม่น้ำเจ้าพระยาในการลำเลียงน้ำปริมาณมหาศาล แต่กลับไม่ใช่เป็นช่องทางลัดเลียงเพื่เพราะว่ากลัวพื้นที่นั้นจะถูกน้ำท่วม

"ทำแบบนี้เป็นการซ้ำเติมคนท้ายเขื่อนอย่างมาก เมื่อต้นปีเกิดภาวะภัยแล้ง ประตูน้ำเหนือเขื่อนเจ้าพระยาต่างเปิดประตูน้ำเต็มทีดูและสูบน้ำเข้าใน ปริมาณมาก แต่พอหน้าน้ำหลากกลับปิดประตูน้ำหน้าตาเฉย ทำแบบนี้ยุติธรรมหรือไม่ เรื่องนี้กรมชลประทานทำไม่ถูกต้อง พวกเราก็คือคนไทย ดังนั้นการกระจายน้ำให้มากและหลายช่องทางในการลำเลียงน้ำลงอ่าวไทย เป็นเรื่องที่ต้องกระทำที่สุด ไม่เช่นนั้น จ.พระนครศรีอยุธยา ก็จะกลายเป็นเมืองที่ไม่สามารถทำนาได้ เพราะช่วงต้นปีถึงกลางปีพบปัญหาภัยแล้ง เพราะเขาดึงน้ำเข้าประตูน้ำเหนือเขื่อนเสียหมด พอปลายปีน้ำท่วมหนักเพราะเขาปิดประตูน้ำเหนือเขื่อนเสียแบบนี้ชาวนาจจะทำกันอย่างไร"

ความไม่พอใจในการจัดการแก้ไขน้ำท่วมครั้งนี้ปัญหาสร้างความขัดแย้งรุนแรง ซึ่งไม่ใช่แต่ชาวนาที่เมื่อกรุงเก่าเท่านั้นที่เดือดร้อน น้ำที่ท่วมนองแผ้วกว้างในหลายพื้นที่ ครอบคลุมพื้นที่การเกษตรกว่า 4 ล้านไร่ นั้น กลับทำให้ความขัดแย้งจากความเดือดร้อนครั้งนี้ จนกระทั่ง พล.อ.ยุทธศิลป์ โดยชื่นงาม ผู้ช่วยผู้

²

“ชาวนาจวก4ส.พท.1ชทพ.อยุธยาอมอะไรไว้ในปาก ไม่คิดช่วยถูกน้ำท่วม” มติชนออนไลน์ 29-10-53

บัญชาการทหารบก ที่เห็นว่าปัญหาน้ำท่วมที่ จ.พระนครศรีอยุธยายังไม่คลี่คลาย จึงมีคำสั่งให้ทหารประสานงานกับฝ่ายปกครองเข้ามาเฝ้าระวังแล้ว ที่ จ.สุพรรณบุรี ก็เป็นอีกจุดหนึ่งที่ต้องจัดเวรเฝ้าพังกั้นน้ำ 24 ชั่วโมง ซึ่งเอกพันธ์ อินทริใจเอื้อ นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองสุพรรณบุรีระบุ ออกมาย้ำถึงความขัดแย้งครั้งนี้ว่า "โดยเฉพาะพื้นที่ อ.เดิมบางนางบวชซึ่งน้ำท่วมที่สาหัสที่สุด เดิมจะมีชาวบ้านมากกว่า 120 คนเตรียมมารื้อแนวคันกั้นน้ำที่ ต.กระเสียว จึงต้องปรับความเข้าใจทำความเข้าใจกัน พอช่วงหลังระดับน้ำหลากเข้าสู่พื้นที่จนท่วมเท่ากัน ปัญหาก็เลยจบไป" จนเป็นที่ตั้งของสิ่งเกตของสื่อผู้รายงานข่าว ว่าการป้องกันพื้นที่เขตเศรษฐกิจอย่างในเขตเมืองและ กทม. นั้นยังไม่มีกรสื่อสารกันในระดับชาติ? ³

เหรียญ ชำนิ นักพัฒนามูลนิธิข้าวขวัญ ⁴ ซึ่งได้เช่าที่นาขนาด 30 ไร่ เขต ต.สนามคลี หมู่ 1 อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี มา 2 ปีแล้วเล่าว่า ปีนี้ตนทำนาลำบากกว่าที่อื่น เพราะในช่วงต้นฤดูปลูกปีนี้ราวเดือนมิถุนายนแล้งมาก ไม่มีน้ำ น้ำที่เขื่อนชัยนาท มีน้ำปล่อยมาให้เพียงพอต่อการปลูกทดลองข้าวที่ศูนย์วิจัยข้าว จ.สุพรรณบุรี ชาวนายรายอื่นๆ ก็ไม่ได้ปลูก ส่วนชาวนาที่ต้องการปลูกข้าวต้องลงทุนสูบน้ำเพิ่มและแย่งน้ำมาก ตนไม่ยอมลงทุนเพิ่มเลยปลูกข้าวเพราะไม่คิดว่าน้ำจะมามากและท่วมที่นา ตนได้ตัดสินใจว่าจะลงทุนเพิ่มในการจ้างรถขุดยกคันกั้นน้ำและสูบน้ำออกจากนาเมื่อ 2 วันก่อน เพราะข้าวกำลังตั้งท้องแต่ไม่มีรถรับจ้างมาขุด เลยปล่อยให้ น้ำท่วมทิ้งไปแม้ว่าข้าวที่ปลูกกำลังตั้งท้องอยู่ก็ตาม แต่เนื่องจากพื้นที่ปลูกข้าว 30 ไร่ มีระดับความสูงต่ำไม่เท่ากัน ข้าวในที่ดอนซึ่งปลูกพันธุ์หอมนิลไว้ 3 ไร่กำลังออกรวงและได้เก็บเกี่ยวแล้ว แต่ข้าวหอมมะลิแดง 5 ไร่ กำลังตั้งท้องนั้นรอลุ้นอยู่ว่าจะได้ข้าวหรือไม่ ส่วนข้าวขาวยาว 1 ไร่ยังไม่ตั้งท้อง ส่วนที่ต้องทิ้งไปแล้วแน่ๆ คือข้าวพิษณุโลกซึ่งเป็นข้าวนาปรังเกือบ 20 ไร่ซึ่งกำลังตั้งท้องแต่ปลูกอยู่ในที่ลุ่มที่สุดของแปลงนาที่เช่า

เหรียญยังกล่าวอีกว่า ปีนี้ในตัวเมืองสุพรรณบุรีมีพังกั้นน้ำป้องกันน้ำท่วมบริเวณตัวเมืองซึ่งมีโรงพยาบาลอุ้มริมน้ำ ซึ่งบรรหารคงไม่ยอมให้น้ำท่วมแน่ แต่ที่นารอบๆ ตัวเมืองนี้ น้ำท่วมหมด ได้นั่งคุยชาวนาที่ตนทำงานด้วยนั้นส่วนใหญ่เห็นว่าปีนี้น้ำมามากกว่าปี 2549 เสียด้วยซ้ำไป

³ “กลางระส่ำศึกน้ำ ได้หลอนฝันร้ายหาคใหญ่” โพสต์ทูเดย์ 30-10-53

⁴ นิรมล ขุนบุญชัย สัมภาษณ์ เมื่อ 1-11-53

แนวทางการแก้ไขน้ำในอนาคต แก้อย่างไรให้ตรงจุด

หาญณรงค์ เยาวเลิศ⁵ ประธานมูลนิธิเพื่อบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ (ประเทศไทย) ให้ความเห็นต่อแนวทางที่กรมชลประทานเสนอในช่วงต้นว่า แผนการสร้างเขื่อนของกรมชลประทานไม่มีอะไรใหม่และแก้ไขปัญหาน้ำท่วมไม่ได้ เป็นการเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่แก้ไม่ได้แบบซ้ำๆ รวากับแผนเสี่ยงตกร่อง ทั้งนี้ เมื่อดูสภาพพื้นที่ที่น้ำท่วมจะเห็นว่าน้ำท่วมหนักในพื้นที่ได้เขื่อน หากดูย้อนกลับไวก่อนน้ำท่วมหนัก 3 – 4 วันที่น้ำจะท่วม มีการเก็บกักน้ำไว้ในเขื่อนถึง 90% เช่นที่เขื่อนแม่วงค์ เขื่อนทับเสลา ก็ปล่อยน้ำเข้าสู่ลุ่มน้ำสะแกกรังเมื่อมีปริมาณน้ำมาก การสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ที่ว่าจะแก้ปัญหาน้ำท่วมได้ก็พิสูจน์ได้ว่าแก้ปัญหานี้ไม่ได้จริงๆ เช่นเป็นดังเช่นเดียวกันกับกรณีการสร้างเขื่อนเพื่อป้องกันน้ำท่วมที่สงขลาหลังจากเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในปี 43 แต่สำหรับการการขุดคลองผันน้ำ หาญณรงค์เห็นด้วยว่าควรทำ แต่ต้องพิจารณาเป็นจุดๆ ไป เช่น ที่นครราชสีมา ที่เห็นด้วยว่าควรขุดคลองอ้อมเมืองตรงจอหอ แต่ที่พิจายนั้นไม่แน่ใจ ต้องดูข้อมูลและควรให้มีการประชุมกรรมการลุ่มน้ำกันให้ชัดเจน

หาญณรงค์ เห็นว่า สิ่งที่ยังกรมชลประทานไม่เคยพูดถึงเลย คือการที่ต้องรื้อสิ่งกีดขวางแนวทางการนั้นออก เพราะเมื่อน้ำมากก็มีการสร้างถนนถมขึ้นสูงกันน้ำแล้วก็เกิดความเสียหาย แต่ไม่สร้างสะพานให้เพียงพอเพื่อให้ทางน้ำไหลผ่าน ซึ่งแนวทางการแก้ปัญหานี้ต้องอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ อีกหลายหน่วยงาน

ส่วนกรณีที่จะต้องทำแก้มลิงเพื่อให้เป็นที่รับน้ำนั้น หาญณรงค์เห็นว่า สิ่งที่ยังกรมชลประทานไม่ควรทำคือการขุดหนองน้ำใหม่เพื่อให้เป็นที่รับน้ำ การขุดและถมรอบคันพื้นที่ที่เป็นแอ่งรับน้ำเดิมที่มีอยู่ธรรมชาติให้สูงขึ้นเป็นการทำลายสภาพนิเวศดั้งเดิม ทำลายวิถีการอยู่กับ การสร้างบ้านเรือนของประชาชนที่อยู่อาศัยในบริเวณนั้น แต่สิ่งที่ควรทำคือควรสำรวจขนาดพื้นที่ดูว่าแอ่งรับน้ำเดิมนั้นรับน้ำได้ไม่น้อยแค่ไหน และต้องมีการประชุมหารือกับคณะกรรมการลุ่มน้ำ และถ้าหากต้องการให้แอ่งน้ำนี้ท่วมก็ค

⁵ สัมภาษณ์โดยนิรมล ยวนบุญย์ เมื่อ 2-11-53

จะต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และต้องจ่ายค่าชดเชยความเสียหายให้มากกว่าปกติ โดยเฉพาะชาวบ้านที่ทำนาทำการเกษตรควรต้องได้รับการชดเชยที่สูงกว่าเกณฑ์ปกติ

“แอ่งรับน้ำธรรมชาติที่มีอยู่เดิมในหลายพื้นที่รอบกรุงเทพฯ เช่น บางบาล นครหลวง ผักไห่ ฯลฯ ควรถูกสำรวจให้ชัดเจนว่ามีพื้นที่รับน้ำได้มากน้อยแค่ไหน ไม่ควรไปขุดเพื่อถมทำคันกันน้ำรอบๆ บริเวณนี้ให้สูงขึ้น น้ำมาก็ถมนจนสูง เพราะสร้างความเสียหายเดือดร้อนให้กับชาวบ้านที่ต้องสร้างบ้านให้สูงๆ ที่ไปเพื่อหนีน้ำที่ท่วมขัง จนบ้านของชาวบ้านจะกลายเป็นหอดูดาวไปแล้ว หลังน้ำลดก็กลายเป็นพื้นที่อยู่อาศัยของคนแปลกประหลาดให้นักท่องเที่ยวมาดู”

นิธิ เอียวศรีวงศ์⁶ ซึ่งให้เห็นว่าถึง ต่อของปัญหาการจัดการน้ำที่ผิดโผล่ขึ้นมาท่ามกลางสถานการณ์น้ำท่วมอย่างน่าสนใจ โดยชี้ว่า การกล่าวว่าการสูญเสียพื้นที่ป่าที่ดูดซับน้ำและลดแรงปะทะของน้ำป่าหลากจนเกิดความสูญเสียขึ้นนั้น เมื่อดูสาเหตุของการการสูญเสียพื้นที่ป่า มันไม่ได้เกิดจากผู้คนทั้งนายทุนและชาวบ้านเข้าไปบุกรุกป่าเท่านั้น สาเหตุสำคัญอันหนึ่งเกิดจากนโยบายของรัฐที่จะส่งเสริมทางอ้อมด้วยดั่งนโยบายการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจที่ทำให้มีการบุกรุกป่าเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ขณะเดียวกัน รัฐก็ปล่อยให้การถือครองที่ดินเป็นการเก็งกำไรทางเศรษฐกิจที่มั่นคงปลอดภัย การบุกเบิกป่าเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจทำให้เกิดปัญหาที่ดินหลุดมือ และต้องถากถางป่าต่อเนื่องไปเรื่อยๆ ทั้งนี้เพราะความผันผวนของราคาพืชเศรษฐกิจที่ตอบแทนรายได้ไม่คุ้มค่าการลงทุน แม้จะเปลี่ยนเป็นนโยบายส่งเสริมพืชเศรษฐกิจที่ให้กำไรดีอย่างยางพารา ก็พบว่าถางป่าเพื่อปลูกยางพารา กลับจะยิ่งสร้างปัญหาการชะล้างและพังทลายของหน้าดิน เกิดดินถล่มสร้างความเสียหายให้กับพื้นที่ด้านล่างซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่อยู่อาศัย ส่วนการสร้างเขื่อน และอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ เพื่อแก้ปัญหามาน้ำนั้น แท้จริงแล้วพบว่าเมื่อมีเหตุการณ์น้ำท่วมซ้ำๆ หลายครั้ง จึงพิสูจน์ได้ว่าแล้วว่เขื่อนและอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ไม่สามารถแก้ปัญหาน้ำท่วมได้ ผ่านมาไม่มีใครรับรู้ถึงกระบวนการตัดสินใจพร้อมน้ำว่าเป็นอย่างไร มีข้อมูลหรือประสิทธิภาพเพียงใด แลยังขาดการประสานความรู้ของหน่วยงานต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง อีกทั้งเหตุผลการสร้างเขื่อนที่แท้จริงมิได้มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดการน้ำ แต่เพื่อกำเนิดพลังงาน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้มีประสิทธิภาพในการผลิตพลังงานเท่ากับที่อ้างไว้ในแผน บางครั้งก็เพิ่มพลังการผลิตโดยไม่แจ้งล่วงหน้าแก่ประชาชนท้ายเขื่อน เขื่อนเหล่านี้นอกจากสร้างความเสียหายให้แก่ระบบนิเวศอย่างหนักจนทำ

⁶ น้ำท่วม-ตอมุด นิธิ เอียวศรีวงศ์ มติชนออนไลน์ 26-10-53

ให้ไม่คุ้มทุนในการก่อสร้าง ยังเป็นตัวระบายนํ้าลงมาซ้ำเติมในขณะที่เกิดฝนชุกอีกด้วย และประเด็นสุดท้ายคือ ระบบเตือนภัยให้ประชาชนรับทราบล่วงหน้าเพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์น้ำท่วม นั้น พบว่า แม้จะมีความพร้อมด้านเทคโนโลยี แต่ยังขาดการจัดการที่ดี ยังเป็นลักษณะการรวมศูนย์ ขาดการประสานงานกับชุมชน

อย่างไรก็ตาม ภาพความขัดแย้งที่นำเสนอผ่านสื่อต่างๆ นั้น พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ ให้ความเห็นว่า ปัญหาน้ำท่วมในปี 2553 นั้นเป็นภัยพิบัติจากการบริหารจัดการน้ำ ไม่ใช่เรื่องของภคธรรมชาติ ได้ทางเลือกหนึ่งในการพิจารณาและแก้ปัญหาน้ำท่วมนั้นก็คือการพิจารณาในกรอบของกาประเมินผลกระทบทางสังคม (social impact assessment) และความเสี่ยงทางสังคม (social risk) ที่มีจากน้ำท่วม ซึ่งในแง่นี้หัวใจสำคัญก็คือเรื่องของความเปราะบาง (vulnerability) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการที่คนที่ยากจนและที่เสียเปรียบในระบบที่เป็นอยู่ก่อนน้ำท่วมว่าพวกเขาจะได้รับผลกระทบในทุกๆ ด้านมากหรือน้อยอย่างไรเมื่อเกิดภัยเช่นนี้ รวมทั้งการวิเคราะห์ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกระบวนการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นว่าแต่ละฝ่ายมองเรื่องนี้อย่างไร จะได้จะเสียอะไรจากกระบวนการร่วมกันแก้ปัญหา⁷ อีกทั้งการค้นหาผู้รับผิดชอบในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมนั้นมีมากกว่าการค้นหาหาระบบที่ซับซ้อนและผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการดูแล ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาผู้รับผิดชอบในการช่วยเหลือแบบที่สองคือยอมรับว่าระบบความช่วยเหลือมีความสลับซับซ้อน ดังนั้นจำเป็นจะต้องเปิดใจที่จะรับทราบข้อมูล และร่วมกันเชื่อมโยงเรียนรู้จากแต่ละหน่วยงานแทน⁸

⁷ การประเมินผลกระทบทางสังคมนับจากเหตุการณ์น้ำท่วม คม ชัด ลึก 26-10-53

⁸ การรายงานข่าวน้ำท่วมที่มากกว่าข่าวการแจกของ คมชัดลึก 28-10-53